

Workshop připravenosti EU proti CBRN zbraním

Úvod

Rizika chemického, biologického, radiologického a nukleárního (CBRN) charakteru stále přetrvávají a pravděpodobně se i v některých oblastech zvýšila. 19. listopadu 2018 v Bruselu proběhl workshop o připravenosti EU na CBRN hrozby. Workshop byl zaměřen na použití vojenských kapacit při CBRN incidentech.

CBRN incidenty mohou být úmyslné, jako použití sarinu a chlóru v Syrské občanské válce (2011 - současnost) nebo použití nervově paralytické látky v britském Salisbury (2018). Je znepokojující, že za podobnými incidenty nestojí pouze extrémistické skupiny, jako u přerušených ricinových teroristických útoků v Německu a Francii (2018), ale i státní aktéři (například Rusko, Sýrie nebo Severní Korea). Tato přetrvávající hrozba je poháněna:

- Vědeckým a technologickým vývojem,
- větší dostupností technologií,
- snadnějším šířením informací a znalostí a
- zvyšujícím se tokem cestujících a zboží.

Ačkoli tyto hrozby jsou zatím pouze chemického charakteru, nelze vyloučit možnost biologické, radiologické a nukleární hrozby. Může se jednat o neúmyslné incidenty jako rozšíření Eboly (2014 - 2016) nebo havárie Fukušimské jaderné elektrárny (2011).

Odolnost EU proti CBRN hrozbám a možnost použití vojenských kapacit

Základním kamenem EU reakce na mimořádné situace je Mechanismus civilní ochrany Unie (EUCPM), který se skládá z dobrovolně poskytnutých nástrojů členských států připravených k okamžitému nasazení. Reakci na mimořádné reakce koordinuje Koordinační centrum pro reakci na mimořádné situace (ERCC).

Pro velké a komplexní mimořádné události existuje Integrovaná opatření EU pro politickou reakci na krizi (IPCR) k zajištění rychlé a rozhodné politické reakce na krizi. EU také vytvořila program rescEU, který shromažďuje kapacity civilní ochrany jako poslední možnost v případě mimořádné situace.

V případě, že by došlo k přetížení standardních civilních nástrojů k řešení CBRN incidentu, přicházejí na řadu ozbrojené síly členských států. Tento krok většinou podtrhuje závažnost konkrétní situace a k použití armády je potřeba zvážit několik kritérií:

- Rychlost vývoje incidentu,
- počet zasažených členských nebo sousedních zemí,
- velikost incidentu a počet obětí,
- souvislost či nesouvislost s ostatními incidenty,
- reakční kapacity zasažených zemí,

Mezinárodní bezpečnostní institut, z.ú.,
Na Ořechovce 580/4, Střešovice
162 00 Praha 6
IČO: 07313209

- potřeba specializovaného vybavení a týmů nebo
- existence rámce operativní spolupráce na národní úrovni.

Použití vojenských kapacit při CBRN incidentech

Ve světle měnícího se bezpečnostního prostředí představitelé EU začínají podporovat kroky ke zlepšení autonomní schopnosti EU poskytovat si vlastní vnitřní bezpečnost i vnější obranu.

Zřízení Evropského obranného fondu, spolupráce v rámci PESCO projektů, snahy o vytvoření Evropských bojových skupin a prohloubení spolupráce mezi EU a NATO, vytvořily šanci, díky které by se mohla zvýšit odolnost proti CBRN hrozbám jak v oblasti budování vojenských kapacit, tak i při zlepšení rámce, který umožní nasazení vojenských CBRN elementů. V současnosti lze použít armádu na úrovni EU podle následujících rámců:

- Globální strategie EU,
- strategie vnitřní bezpečnosti EU,
- klauzule vzájemné (obranné) pomoci a
- klauzule solidarity: pro případ teroristických útoků, přírodních nebo člověkem způsobených katastrof. Členský stát jí však může použít pouze ve chvíli, kdy vyčerpal všechny ostatní možnosti.

Přínos ozbrojených sil při CBRN incidentu

Použití ozbrojených sil při mimořádných situacích CBRN charakteru prokázalo svoji hodnotu v minulosti například při rozšíření Eboly nebo použití chemické zbraně ve Salisbury. Armáda může přispět v následujících oblastech:

Preventivní činnosti:

- Zapojení do CBRN výzkumu a vývoje,
- sdílení informací a zpravodajství o teroristických CBRN hrozbách a schopnostech,
- příprava a udržování specializovaného CBRN vybavení a
- poskytování expertízy třetím zemím, například při budování vlastních CBRN kapacit nebo při odzbrojování CBRN zbraní.

Průběhové činnosti:

- Poskytnout pomoc při detekci CBRN,
- pomoc při evakuaci osob z kontaminovaných oblastí a udržení perimetru této oblasti a
- poskytnutí zdravotního personálu zaměřeného na CBRN, včetně využití vojenských nemocnic.

Mezinárodní bezpečnostní institut, z.ú.,
Na Ořechovce 580/4, Střešovice
162 00 Praha 6
IČO: 07313209

Činnosti po skončení krize:

- Poskytování specializované dlouhodobé zdravotní péče obětem CBRN incidentu,
- odhad zbytkové kontaminace a provádění dekontaminace a
- poskytování forenzní expertízy a přispívání k získaným zkušenostem z incidentu.

Použití armády v EU má několik nedostatků, které její účinnost mohou snížit. Zejména se jedná o nedostatek specializovaných vojenských CBRN oddílů a jejich dostupnost při vyžádání. Příprava a způsob plánování reakce je rozlišná mezi členskými státy.

Poznatky workshopu

Účastníci workshopu navrhli následující kroky, které by mohly zvýšit odolnost EU proti CBRN incidentům zejména za pomoci ozbrojených sil členských států.

Upřesnit jaké jsou cíle použití ozbrojených sil při zásahu u civilních CBRN incidentů:

- Konzultace s členskými státy o jejich vnímání použití armády, jejich představách pro použití armády a jejich kapacitách, které mohou poskytnout v případě CBRN incidentu;
- z této konzultace definovat předběžné plánování;
- upravení výcviku vojenského personálu tak, aby byl schopný se lépe adaptovat na civilní zásahy;
- zorganizovat cvičení na evropské úrovni s cílem výcviku záchranářů společně s vojenským elementem.

Podniknutí prvních kroků k vytvoření společného rámce k použití ozbrojených sil u CBRN incidentů:

- Sympozium zaměřené na rozdíly mezi civilním a vojenským zásahem na velké CBRN incidenty
- Společná příprava civilních a vojenských orgánů, které se zapojují do reakce na CBRN incidenty, na adaptaci společné doktríny, mimo jiné obsahující cvičení na konkrétní scénáře

Vytvoření malých, ale vysoce specializovaných vojenských oddílů pro okamžitý zásah

- Vytvoření vojenských skupin, které budou k dispozici pod EUCPM a zaměřené na aspekty, ve kterých se armáda specializuje (například dekontaminace nebo zdravotní služba pro CBRN);
- Vytvoření rezerv společného vybavení, které by bylo využito jako poslední možnost, podobně jako byly vytvořeny kapacity pod rescEU.

Navrženo bylo také přezkoumání vztahu mezi klauzulí vzájemné pomoci a solidarity a přehodnocení nutnosti vyčerpání všech možností členského státu v rámci klauzule solidarity, před poskytnutím civilní a vojenské podpory od zbytku EU.

MBI

MEZINÁRODNÍ
BEZPEČNOSTNÍ
INSTITUT

Mezinárodní bezpečnostní institut, z.ú.,
Na Ořeškovce 580/4, Střešovice
162 00 Praha 6
IČO: 07313209

Zdroj:

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/603875/EXPO_STU\(2019\)603875_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/603875/EXPO_STU(2019)603875_EN.pdf)